

[Tinning]

er bragt i den meget tykke sag fra FADL, der hedder »Medicinsk Etik«. Jeg vil godt citere derfra. Han skriver på siderne 15 og 16:

»Med kristendommen fremkom også ideen om friheden som et gode. Troen var det enkelte menneskes sag, den var kun noget værd som en fri overbevisning. Derfor kunne mennesket dømmes på de gerninger, som troen ytrede sig i. Mennesket var som frit væsen ansvarligt for sine handlinger.«

Og han siger så videre om friheden:

»Ideen om den andens ret til frihed indebærer dybest set, at den anden er uerstattelig. Det ene menneske kan ikke blot skiftes ud med et andet, uden at en uendelig værdi går tabt. Enhver anden person er i sig selv et gode, han eller hun er ikke et materiale, et middel, som man kan behandle og manipulere med efter forgodtbefindende.«

Det, jeg synes er centralt i disse passager, er understregningen af det enkelte menneske som uerstatteligt. Den tankegang, som foreligger hos arbejdsgruppen vedrørende døds-kriteriet, er en tankegang, som lige præcis bevæger sig ind i det, og som siger: jo, men der er alligevel nogle liv, der er bedre end andre. Og de vil selvfølgelig så i deres sprog sige, at når vi nu alligevel har at gøre med en, der er død, så kan vi lige så godt foretage nogle bestemte ting for at redde et andet liv.

Det er noget, som jeg ikke umiddelbart kan forlige mig med. Jeg mener, at det er en meget farlig tankegang at komme ind på det dér. Jeg tror overhovedet ikke, at der er nogen, der tænker på den måde, men rent logisk kan man jo, når vi på et tidspunkt skal have diskussionen om aktiv dødshjælp eller ej, komme til at sige: nå ja, men her er vi også i gang med en proces, som ikke kan vendes om, og som fører til døden på et eller andet tidspunkt, og derfor må vi sige, at døden er indtrådt, så vi kan bruge det menneske til noget andet – man ville så nok sige: »fornuftigt« – som kan redde en andens liv. Det er også en måde at tænke på, som jeg ikke kan forlige mig med.

Sådan tror jeg slet ikke nogen kunne finde på at formulere sig, men jeg mener, at den logiske konsekvens, når man begynder at formulere sig på den måde, er at sige, at der jo også er folk, som sådan set lever, men som er nogle dårlige liv, og som alligevel stort set er døde, som vi kunne bruge i tilsvarende sammenhænge.

Jeg tror som sagt ikke, at der er nogen, der tænker sådan, men den måde, vi behandler de gamle mennesker på i dette samfund, den måde, vi har venteafdelinger på hospitalerne på, siger noget om, at der faktisk sidder nogle mennesker, som selvfølgelig ingen vil kalde døde, men som vi alligevel behandler, som om det er udsigtsløst at have dem. Bare den måde at tænke på er nok til, at jeg er meget betænkelig.

Et andet hovedpunkt, jeg gerne vil rejse, er også noget, som anføres af arbejdsgruppen vedrørende døds-kriteriet, der på side 25 skriver:

»Som ovenfor nævnt vil et direkte hjerne-relateret døds-kriterium betyde, at konstatering af dødens indtræden vil blive et ekspert-spørgsmål og ikke en sag, som almindelige mennesker kan vurdere. I praksis har det hidtil været overladt til læger at fastslå dødens indtræden, men dette er sket på grundlag af kriterier, som har kunnet iagttages af ethvert menneske.«

Det, som jeg synes er vigtigt her, er, at nok er det rigtigt, at det selvfølgelig i praksis er sådan i dagens Danmark, at det er lægerne, der afgør, om døden er indtrådt eller den ikke er det. Men for mig har det alligevel en særlig betydning, at vi som almindelige mennesker faktisk kan vurdere, om døden er indtrådt.

Vi vælger i masser af mellemmenneskelige relationer ligesom at skyde teknik ind som en formidler i vore mellemmenneskelige relationer. Satellitter, fjernsyn, telefoner, det er alt sammen sådan noget, og det kan være meget udmærket. Hver gang er det selvfølgelig et valg: vil vi bruge teknikken, og vil vi også i nogle tilfælde skyde eksperter ind for at formidle en eller anden relation mellem nogle mennesker? Det vil vi i mange tilfælde, og det synes jeg i mange tilfælde er en fornuftig ting. Men jeg har det sådan med døden, at jeg ikke synes, at det ligefrem er en god ting, at vi dér tager et skridt, som betyder, at nu kan almindelige mennesker ikke længere konstatere, om døden er indtrådt; det er nu kun noget, eksperter kan.

Jeg har det i øvrigt også sådan med livet, at når det drejer sig om sådan noget som fødsler, synes jeg også, at hele denne udvikling med en voldsom teknologisering af hele fødselsforløbet er noget uheldigt, som vi på mange måder sagtens kunne begrænse vold-